

УДК [37:008]:37.011.3-051:[7-047.29]

Є.М. Проворова,

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А.Т.Авдієвського (Національний педагогічний університет імені М.Драгоманова, м. Київ)

Чжан Цзінцзін,

аспірант (Національний педагогічний університет імені М.Драгоманова, м. Київ)

ОБҐРУНТУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В АСПЕКТІ МИСТЕЦЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ

У статті охарактеризовано мету, підходи, принципи, блоки, а також представлено практичну реалізацію моделі методичної підготовки майбутнього вчителя музики в аспекті мистецької рефлексії. Запропонована модель охоплює нормативно-цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-змістовий, аналітико-результативний блоки, тісно взаємопов'язані цілями і завданнями щодо загальнодидактичності та специфічні принципи, функції, педагогічні умови, етапи реалізації моделі методичної підготовки майбутнього вчителя музики.

Перевірку моделі методичної підготовки у межах статті представлено на прикладі реалізації методики формування мистецької рефлексії у майбутніх учителів музики.

Ключові слова: модель, методична підготовка, майбутній учитель музики, загально дидактичні принципи, специфічні принципи, функції, педагогічні умови, мистецька рефлексія.

Учитель музики у школі ХХІ століття – це людина культури, психологічний педагог, організатор музичної діяльності школярів, у процесі якої учень «відчуває себе цілком вільним і спроможним легко і радісно виконувати творчі завдання» [10, с.45]. Значним потенціалом у підвищенні ефективності педагогічної діяльності вчителя музики володіє праксеологія, основними рисами якої є раціональність, доцільність, оптимальність, творчість, ініціативність, вправність. Актуальність праксеологічного аспекту музичного навчання і виховання школярів увиразнює необхідність удосконалити методичну підготовку майбутніх учителів музики до співацької діяльності як високодуховних, моральних і фахово компетентних особистостей, котрі покликані формувати ціннісні потреби, естетичні інтереси, ідеали і смаки учнів на кращих зразках українського і світового вокального мистецтва, вміють реалізувати навчальну, виховну та розвивальну функції, цілі, задачі, зміст, методи, засоби музичної освіти, що втілюється в наочних зразках творчого процесу взаємодії учнів з музичним мистецтвом та музичною культурою, здатні до неперервного професійного розвитку, саморозвитку.

Припускаємо, що процес формування методичної підготовленості майбутнього вчителя музики до співацької діяльності відбуватиметься більш ефективно, якщо розробити і поетапно реалізувати в умовах музично-педагогічних факультетів модель методичної підготовки майбутнього вчителя музики на засадах праксеологічного підходу.

Аналіз останніх досліджень. Поняття «модель» (лат. *modus* – міра, зразок), як показує аналіз довідникових і наукових праць, визначають як схему, специфічно створений, матеріальний або мисленневий об'єкт, своєрідний інструмент пізнання, цілісну структуру, що відтворює суттєві властивості, наочно-образні характеристики та зв'язки елементів і функцій об'єкта-оригіналу і спрямована на досягнення нового результату, перспективної мети [5; 7]. Моделювання розглядають як науковий метод непрямого дослідження об'єктів пізнання, безпосереднє вивчення яких з певних причин неможливе, ускладнене, неефективне чи недоцільне, через дослідження їхніх моделей – предметних, знакових чи мисленневих систем, що відповідно відтворюють, імітують чи відображають певні характеристики (властивості, ознаки, принципи внутрішньої організації або функціонування) оригіналів [14, с. 392]. У дослідженні розглядаємо модель як засіб теоретичного обґрунтування та експериментального дослідження, зокрема в аспекті мистецької рефлексії вчителя музики.

Проектуючи модель методичної підготовки майбутніх учителів музики, враховуємо ідеї дослідників, в яких обґрунтовано специфіку моделі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності (Н.Овчаренко [9]), до інноваційної діяльності (К.Завалко [4]), вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на гедоністичних засадах (Л.Василенко [3]), професійної майстерності учителів музики (А.Козир [6]), професійного розвитку викладача музичного мистецтва (Н.Сегеда [12]).

Мета статті. У межах статті охарактеризуємо мету, підходи, принципи, блоки, етапи практичної реалізації моделі методичної підготовки майбутнього вчителя музики в аспекті мистецької рефлексії.

Виклад основного тексту. Проведений аналіз наукових джерел, дозволив представити модель методичної підготовки майбутнього вчителя музики до співацької діяльності як схематичне

відображення розгорнутого в часі педагогічного процесу, що охоплює нормативно-цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-змістовий, аналітико-результативний блоки, тісно взаємопов'язані цілями і завданнями щодо методичної підготовленості майбутнього вчителя музики. Конкретизуємо блоки моделі.

У нормативно-цільовому блоці моделі відображено мету, завдання, освітні стандарти і соціальне замовлення. Мету викладання музично-методичних, вокальних дисциплін поряд з опануванням ґрунтовними фаховими знаннями і вміннями передбачаємо у формуванні методичної підготовленості майбутнього вчителя музики до співацької діяльності відповідно до соціального замовлення, освітньо-кваліфікаційних вимог на пряму підготовки бакалаврів «Музичне мистецтво». Завдання педагогічного процесу – мотивувати емоційно-ціннісне ставлення майбутніх учителів до здійснення співацької діяльності на засадах праксеологічного підходу; формувати систему інтегрованих знань, умінь, здатностей на основі міжпредметної інтеграції навчальних дисциплін.

З-поміж освітньо-кваліфікаційних вимог до майбутнього вчителя музики до співацької діяльності, зокрема з навчальної дисципліни «Постановка голосу» («Вокальний клас»), яка є однією з профільних дисциплін і вивчається впродовж п'яти років у вищому педагогічному навчальному закладі, відзначимо, що студент повинен *знати*: основи вокальної педагогіки, вокально-педагогічний репертуар, кращі зразки вітчизняних і зарубіжних вокальних творів, методику викладання вокалу; *вміти* володіти навичками співацького дихання, правильної атаки звуку, відчувати співацьку опору, фіксувати дихальну установку та на цій основі формувати співацьке звукоутворення, звуковедення, правильно артикулювати голосні та приголосні під час співу на всій ділянці співацького діапазону, контролювати точність інтонування, володіти навичками передачі художньо-образного змісту вокального твору, виконувати вокальні твори із супроводом і без супроводу тощо.

Конкретизуємо теоретико-методологічний блок моделі. Методичну підготовку майбутнього вчителя музики до співацької діяльності важливо здійснювати з урахуванням положень наукових підходів системного, особистісно-орієнтованого, гносеологічного, діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного, праксеологічного. Урахування положень системного підходу дозволяє вибудовувати змістове наповнення музичних, вокально-методичних, педагогічної практики на засадах міжпредметної інтеграції. Використання положень компетентнісного підходу дає можливість посилити практичну спрямованість навчання, комплексне застосування праксеологічно цінних знань, формування у студентів механізмів самонавчання і самовиховання через організацію самостійної роботи, факультатив, гурток, майстерню досвідченого співака. Особистісний підхід передбачає створення умов для самореалізації і саморозвитку особистості. Застосування у музично-методичній підготовці положень гносеологічного підходу дає змогу поєднати міждисциплінарне знання, історичний досвід методичної, співацької діяльності та інноваційні підходи. Урахування ідей діяльнісного підходу дозволяє формувати у майбутніх учителів музики необхідні уміння і навички щодо виконання методичних дій, вияву активності та апробації раціональних моделей методичної та співацької діяльності.

Лекції, практичні заняття, самостійну, індивідуальну роботу, практику організовуємо з урахуванням основних положень аксіологічного підходу: цінності гуманності, духовності, творча свобода і гідність особистості. Залучення ідей праксеологічного підходу дозволяє розглядати навчання, виховання, практику в єдності: розвиваємо уміння студентів доцільно обирати ефективні форми, методи і прийоми організації навчання відповідно до теми, мети, складності і значущості навчального матеріалу.

Відбір змісту мотиваційно-ціннісного, когнітивно-рефлексивного, особистісно-комунікативного, емоційно-вольового, креативно-проективного, конативно-виконавського компонентів методичної підготовленості та формування на цій підставі у студентів відповідних знань у галузі музичного мистецтва та методики, ціннісних орієнтацій, здатності до трансляції або створення інновацій, до імпровізації, прогнозування результатів своєї діяльності; практичних умінь володіти голосом, мімікою, жестами, прийомами і методами генерування та аналізу ідей успішно застосовувати праксеологічні педагогічні технології, що забезпечують успішність музично-педагогічної (співацької) діяльності здійснюємо з урахуванням загально-дидактичних принципів гуманізації, професійної спрямованості, системності, цілісності, випереджувального навчання, міжпредметної інтеграції, диференціації та індивідуалізації, спільної діяльності викладача і студента. Ураховуємо і специфічні принципи, обґрунтовані А. Хуторським (продуктивності навчання; принцип ситуативності навчання; принцип освітньої рефлексії) [15, с. 77-81], І. Бехом (принципи нового педагогічного мислення: проблематизації; особистісно-зорієнтованого підходу до особистості кожного студента; діалогізації, який полягає у творчій взаємодії педагога зі студентами та в міжособистісному спілкуванні студентів між собою на основі довіри; принцип персоналізації, який дозволяє активно включати у навчальний процес особистісний досвід майбутніх учителів [2, с. 11]; Е. Абдуліним (філософсько-естетична спрямованість у викладанні музики; музикознавча спрямованість, тобто опора на єдність народної, авторської, класичної й сучасної музики; опора на інтонаційний, жанрово-стильовий підхід у вивченні музики в її зв'язках з життям; художньо-психологічна спрямованість з опорою на єдність розвитку інтуїтивного та

усвідомленого початку в музичній освіті; художньо-дидактична спрямованість (послідовність, систематичність, науковість, єдність музичного навчання та виховання, міцність й дієвість результатів музичної освіти); музично-педагогічна спрямованість (образність і цілісність, діалектика музично-педагогічної мети і засобів, єдність художнього і технологічного тощо) [1, с. 121]; Г. Падалки (культуропровідності; естетичної спрямованості, що свідчить про спонукання у процесі мистецького навчання до досягнення естетичної цінності художніх творів, до сприймання мистецтва як явища, що містить величезний потенціал втілення прекрасного в життя людини); рефлексивності, що спрямований на зіставлення цінностей внутрішнього життя учня із морально-світоглядними позиціями, відтвореними в мистецтві, співвіднесення найглибших переживань особистісного "Я" із художніми оцінками автора твору, порівняння власних художніх умінь із мистецькими досягненнями інших [10, с. 148-149], Л. Тоцькою [13] (принцип *зацікавленості тобто* ступінь активної дії у музично-творчому процесі; *свідомості* включає в себе активізацію процесів осмислення на особистісному та діяльнісному рівнях; *перспективності*: завдання педагога – перебувати у постійному творчому пошуку, відкривати все нові і нові перспективи, як у процесі навчання, так і в процесі виховання студентів; *єдності художнього і технічного розвитку* співацького голосу; *внутрішньої побудови образу*).

Ураховуємо такі функції, як *системна*, що дозволяє уявити об'єкт вивчення як систему з усіма її зв'язками; *діяльнісна* – дозволяє проникнути в сутність методичної підготовки з психологічної і педагогічної точки зору, виявити її закономірності, умови успішного формування методичної підготовленості, вимагає максимальної активності студентів у процесі опанування методичними знаннями та навичками; *особистісно-розвивальна* – дозволяє зробити опис умов для повноцінної реалізації особистості у період навчання у ВНЗ, а також у майбутній педагогічній діяльності, визначається розвитком неповторно суб'єктивного, емоційно-особистісного ставлення до світу, самого себе і своєї діяльності (О. Рудницька); *компетентнісна* – охоплює широку ерудицію в галузі художньої культури, педагогіки, психології, мистецтвознавства, естетики; володіння практичними вміннями й навичками, сформованість особистісних якостей та здібностей, необхідних для успішного здійснення функцій учителя: педагогічних (толерантність, комунікативність, організаторсько-конструктивні здібності, зосередженість, тактовність, витримка, здатність до емпатії, ідентифікації); музично-фахових (музичні якості та здібності, тощо); *технологічна* – дозволяє визначати необхідні педагогічні технології, спрямовані на розвиток методичної підготовленості; *проектувальна* – забезпечує орієнтування студентів на перспективу їх розвитку в мистецько-естетичному й методико-педагогічному аспектах.

Специфікою *процесуально-змістового* блоку моделі є етапи методичної підготовки (актуалізаційно-цільовий, концептуально-пізнавальний, організаційно-моделюючий, практично-діяльнісний, коригувально-результативний), педагогічні умови (спонукання студентів до креативного самовираження у співацькій та музично-педагогічній діяльності; вивчення навчальних дисциплін на засадах міжпредметної інтеграції; використання в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, новаторства та самоосвіти, створення нових оригінальних методів навчання музики); змістове наповнення навчальних дисциплін, позаурочної роботи, педагогічної практики; форми занять (лекції, практичні заняття, індивідуальні, групові форми роботи, фестиваль методичних ідей; семінар-практикум «Мої перші кроки»); методи і засоби (евристичний, дослідницький метод, ділова, рольова гра, моделювання, цільове мікронавчання, робота в парах, один-вдвох-всі разом, мозковий штурм).

В *аналітико-діагностичному* блоці представлено критерії, показники; діагностичний супровід формування методичної підготовленості. Результатом реалізації моделі має стати підвищення рівнів сформованості мотиваційно-ціннісного, когнітивно-рефлексивного, особистісно-комунікативного, емоційно-вольового, креативно-проективного, конативно-виконавського компонентів методичної підготовленості майбутнього вчителя музики.

Експериментальну перевірку моделі методичної підготовки майбутнього вчителя музики у межах статті представляємо частково на прикладі, зокрема, реалізації когнітивно-рефлексивного компоненту методичної підготовленості майбутнього вчителя музики до співацької діяльності.

У межах нашого дослідження паралельно виконувалися експериментальні роботи аспірантів. Зокрема, Чжан Цзінцзін у межах дисертації здійснювала формування мистецької рефлексії у майбутніх учителів музики [16]. Авторка доводить, що мистецька рефлексія майбутнього вчителя музики – це усвідомлення власних психічних станів і процесів у широкому системному контексті, що включає оцінку музично-виконавських та музично-педагогічних ситуацій і дій, знаходження прийомів і операцій рішення задач; реалізується у різних видах діяльності та може формуватися і розвиватись під впливом певних соціальних і культурних обставин, потреб й інтересів самої особистості. Основою формування мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики є вокальне навчання, оскільки допомагає досягнути такі аспекти мистецької рефлексії як інтонація, інтерпретація, вокально-виконавська майстерність.

На основі адаптованого опитувальника «Особистість, що самоактуалізується» А. Шострома, адаптованої методики «Спрямованість на отримання знань або відмітку» (Є. Ільїн, Н. Курдюкова), методики «Характеристика пізнавальної позиції», дослідження самооцінки особистості В. Семиченко,

«Комплексної оцінка інтелігентності особистості» та «Оцінка духовно-морального розвитку особистості» виявлено, що 39 (67,24%) студентів загалом не можуть дати адекватну оцінку власним діям, характеризуються слабким емоційним включенням до мистецької рефлексії, у практичній діяльності допускають неточність у виконанні ряду дій і операцій.

Методичне забезпечення реалізації концептуальної моделі процесу формування мистецької рефлексії вчителя музики, що відображає Я-концепцію вчителя музики та відбувається під час музичного сприймання, музичного виконання та музичної творчості. Серед методів, які пропонувалися для формування мистецької рефлексії, означимо *особистісні*: самоспостереження, самозвітування, емпатичного слухання, акцентування цінностей, емоційно-ціннісних контрастів, саморегуляції тощо, що спрямовані на формування таких функцій мистецької рефлексії, як пізнання, розуміння, організація знань щодо власної особистості, ідентифікація образу «Я-професіонал»; *інструментальні*: метод «мозкового штурму», евристичної бесіди, групової дискусії, порівняльного аналізу різних позицій, подолання інерційного ефекту мислення, вирішення музично-педагогічних задач, аналізу конкретних педагогічних ситуацій, імітаційного моделювання ситуацій, проєктів тощо.

Упродовж поетапної реалізації моделі формування мистецької рефлексії акцентували увагу на музичному сприйнятті (перший етап), музичному вокальному виконавстві (другий етап), музичній творчості (третій етап).

Основною формою навчання на етапі ознайомлення майбутніх учителів музики з проблематикою мистецької рефлексії та формування базових знань та умінь щодо рефлексивних процесів у музичному сприйнятті був *факультатив з основ мистецької рефлексії* як єднальна ланка між навчальними предметами та позаурочними заняттями. Мета занять – зміцнити «відкритість до впливу» – через зміцнення співпраці з викладачами та іншими студентами на основі навчальних завдань, через пошук власних шляхів вирішення завдань; використання ситуації вибору – через надання можливості приймати рішення щодо виконання конкретного завдання; розвиток цілепокладання у навчанні – через укріплення адекватного рівня домагань та самооцінки, вирішення навчальних завдань на рівні максимальної складності, розрізнення власних можливостей та зусиль, що необхідні для виконання завдання; формування стійкості цілей – через вирішення надскладних завдань, поновлення відстрочених завдань, подолання перешкод.

Пропонували також для студентів *емоційний тренінг* – через виконання вправ зі зняття тривожності, формування уміння передбачувати складності, укріплення позитивних емоцій в процесі навчання. Як показує аналіз експериментальної роботи, тренінг дозволив навчити студентів виявляти «емоції вираження», які полягають у безоціночному недиференційованому ставленні до музичного мистецтва та ґрунтуються на інтуїтивних відчуттях», що відповідають перцептивному сприйманню музичних звучань, їх слуховому розрізненню; «емоції переживання», що передбачають усвідомлення особистісного смислу музичного твору, на основі яких здійснюється розуміння виразно-змістовного значення музики; «емоції співпереживання», які характеризуються злиттям суб'єктивного переживання із позицією автора й виконавця, внаслідок чого здійснюється естетична оцінка й інтерпретація емоційно-образного змісту музики.

Так, для оволодіння студентами поняттями «синестезія» та «ідентифікація» застосовували *метод синектики*. За адаптованою методикою О. Олексюк студентам пропонували виконати творче завдання – віднайти її аналогії у поетичних образах. Варіанти: "Тече вода з-під явора" (Т.Шевченко); Сім струн: Do (Гімн); Re (Пісня); Mi (Колискова); Fa (Сонет); Sol (Rondeau); La (Nocturne); Si (Settina) (Л. Українка). На етапі синектики студенти мали виконати такі завдання: дати свою аналогію синестезії у мистецтві; ототожнити себе із символом та описати вибраний символ.

Зокрема, розглядаючи синестезію в мистецтві, студентка А. звернулася до творчості Ф. Шопена, студентка І. - до творчості К. Дебюссі, студент Н. - до творчості А. Вівальді. Після виконання творчих завдань методом синектики студенти розуміли, що "синестезія" сприяє максимально повному вираженню особистісного світовідношення, стимулює осягання багатоплановості художнього смислу, відкриває шлях до синкретичної повноти відчуттів у єдності свідомого і позасвідомого.

На занятті, присвяченому аналізу принципів становлення художнього світовідношення у вокально-виконавській діяльності вчителя музики, використовували *метод ідентифікації* з вокалістом-виконавцем і відтворення виконавського світовідношення. Головна мета застосування методу – сформувати у студентів нормативно-регулятивну основу художнього світовідношення, зокрема, світоглядну установку та ідеал. Його сутність визначається спрямованістю на становлення постійно діючого концептуального поля суб'єктно-об'єктних відношень. Продукуючим початком реалізації цього методу є залучення до музичної діяльності музично-слухового досвіду студентів, усіх сфер їхнього музичного сприйняття. Основним механізмом ідентифікації з вокалістом-виконавцем є ототожнення і співпереживання, під час якого знакове й аналітичне зникають, поступаючись образно-символічному. Співпереживання як продукт відтворення символічної реальності (А. Надирова) виводить музиканта і слухача на новий якісний рівень – трансцендентальний діалог композитора з колективним досвідом культури. У

композиторській, виконавській, слухачькій музичній діяльності діє механізм емоційного резонансу (Л. Бочкар'єв), завдяки чому і створюються "канали" возз'єднання з універсумом культури.

На другому етапі реалізації моделі процес вокального навчання спрямовували на збагачення та розширення знань студентів щодо мистецької рефлексії; формування стійких мотивів формування мистецької рефлексії; удосконалення вокально-виконавських навичок; оволодіння навичками мистецької рефлексії у процесі музичного виконання вокального твору. Приходимо до висновку: мистецька рефлексія виникає в тих ситуаціях, коли засоби і способи вокальної діяльності, якими володіє студент, виявляються недостатніми для досягнення вокально-виконавських цілей. Така ситуація є проблемною, її вирішення дозволяє осягнути більш якісного виконання твору; цілеутворення як процес породження нових цілей у вокальній діяльності.

Застосовували *метод емоціогенних морально-естетичних ситуацій*, характерною особливістю яких є вплив на емоції та почуття студентів, їхня здатність до сприйняття, співпереживання. Емоціогенні морально-естетичні ситуації є сукупністю умов та обставин, за яких у результаті емоційно забарвленої музично-пізнавальної діяльності студентів, емоційного спілкування з педагогом та емоційного відношення до власної діяльності виникають об'єктивні та суб'єктивні протиріччя. У наслідок вирішення подібних ситуацій та емоційних станів, що виникли на їх основі, студент набуває нових почуттів, настроїв, емоційно забарвлених знань, що духовно збагачують особистість.

Застосування *методу усвідомлення особистісного смислу* (за А. Пілічаускас [11, с.14]) дозволило створити умови для самовиховання творчої індивідуальності студента; надати кожному студенту можливість самостійно проявити особистісний творчий потенціал; визначити теоретичну основу (для викладача) в контексті життєвої актуальності, розкрити творчу індивідуальність майбутнього вчителя музики.

Метод професійно-проблемного рефлексування був основою "рефлексивних уроків", що стимулюють професійне мислення та дії учасників у психологічно реальній атмосфері навчання, викликаючи особисті переживання.

Робота з музичним текстом із застосуванням інтерпретаторської техніки (адаптована методика В. Кулікової [8]) передбачала підготовчу роботу, деталізацію процесу засвоєння тексту; усвідомлення та опанування дрібних деталей виконання у цілісному сприйнятті музичного тексту; підготовка до публічного виступу; публічний виступ. Передбачали виховання вміння застосовувати засоби вокально-виконавської виразності (артикуляцію, динаміку, агогіку тощо), які б розкривали "виконавську версію" музичного твору. Обов'язковим є усвідомлення стилевих, жанрових закономірностей твору, особливостей "почерку" композитора. Паралельно з цією роботою, використовуючи інтерпретаторську техніку, пропонували сконцентрувати увагу на змінах одного емоційного стану іншим, саме в мить цієї зміни.

За цією методикою студенти працювали над такими музичними творами: В. Моцарт арія Керубіно з опери "Весілля Фігаро", Арія Баст'єни, Баст'єна з опери "Баст'єн і Баст'єна", О. Скарлатті "Стріли амура", П. Чайковський "Мой садик", "Колискова в бурю", Ф. Шуберт "Форель", Р. Шуман "Лотос", Л. Дичко "Пастелі", М. Жербін "Осінні квіти", А. Кос-Анатольський "Чотири воли пасу я", Г. Майборода "Тополина баркарола", М. Римський-Корсаков арія та аріозо Снігуроньки, третя пісня Леля з опери "Снігуронька" тощо.

Метод вокально-творчої імпровізації передбачав створення і залучення студентів до вирішення непередбачуваних ситуацій в умовах прилюдного співу, виконання спеціально розроблених завдань на імпровізацію, які слід виконувати на склади "па-да-ба-да", "ту-ду-ду-да", "на-на-на-на", "ла-ла-ла-ла" тощо. Студенти мали створити мелодійну лінію на основі почутих акордів; за допомогою використання допоміжних звуків у вигляді співацьких прикрас (оспівування, трелі, форшлаги, морденти тощо); за допомогою використання різних засобів і прийомів звукоутворення; на основі використання різноманітних ритмічних малюнків. Також студентам необхідно було створити власну імпровізацію на тему народної пісні у різних стилях: „Чом ти не прийшов”, „Ти до мене не прийшов”, „Ой у вишневому саду”, „Чорний ворон”.

Аналіз даних контрольного зрізу дозволив зробити висновок, що запропонована методика формування мистецької рефлексії в процесі вокальної підготовки сприяє позитивному ставленню майбутнього вчителя музики до мистецької рефлексії, прагненню до самореалізації у музично-виконавській діяльності; обізнаності майбутнього вчителя музики щодо сутності, особливостей мистецької рефлексії, а також особливостей протікання власних розумових процесів; володінню відповідними рефлексивними вміннями; наявності професіоналізму у музично-виконавській діяльності.

Висновки. Отже, модель методичної підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності розглядаємо як процес музично-методичного навчання, спрямований на формування методичної підготовленості майбутніх вчителів музики до співацької діяльності. Формування методичної підготовленості майбутніх вчителів музики є складною, відкритою, динамічною системою, що містить взаємопов'язані блоки і впроваджується поетапно.

Перевірку моделі методичної підготовки представлено на прикладі реалізації методики формування мистецької рефлексії у майбутніх учителів музики, що відбувається під час музичного сприймання, музичного виконання та музичної творчості. Формувальну перевірку рівнів сформованості мотиваційно-ціннісного, когнітивно-рефлексивного, особистісно-комунікативного, емоційно-вольового, креативно-проективного, конативно-виконавського компонентів методичної підготовленості майбутнього вчителя музики представимо в наступних публікаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллин Э.Б. Методологический анализ проблем музыкальной педагогики в системе высшего образования: Учебн. пособие для преподавателей, аспирантов, слушателей ФПК. – М.: Прометей МПГУ, 1990. – 188 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
3. Василенко Л. М. Теорія і методика вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на гедоністичних засадах : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук : спец. : 13.00.02 «Теорія і методика навчання музики» / Л. М. Василенко. – Київ, 2014. – 43 с.
4. Завалко К. В. Педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти : [монографія] / К. В. Завалко. – Черкаси : Черкаський ЦНП, 2013. – 520 с.
5. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования: учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. Загвязинский, Р. Атаханов. – 2-е изд., стер. – М.: Академия, 2005. – 208 с.
6. Козир А. В. Професійна майстерність учителів музики : теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти : [монографія] / А. В. Козир. – К.: Вид-тво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 380 с.
7. Кузнецова А. Г. Развитие методологии системного подхода в отечественной педагогике: [монографія] / А. Г. Кузнецова. – Хабаровск: ХК ИППК ПК, 2001. – 152 с.
8. Кулікова В.М. Художнє мислення музиканта. Традиції та інновації / В.М. Кулікова. Навч.-метод. посіб. – К.: Купріянова, 2007. – 132 с.
9. Овчаренко Н. А. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності : теорія та методологія : монографія / Наталія Анатоліївна Овчаренко. – Кривий Ріг : вид. Р. А. Козлов, 2014. – 400 с.
10. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – К.: Освіта Україна, 2008. – 274 с.
11. Пиличаускас А. Познание музыки как воспитательная проблема / А. Пиличаускас. – Вильнюс, 1992. – 196 с.
12. Сегеда Н. А. Професійний розвиток викладача музичного мистецтва : історія, методологія, теорія : [монографія] / А. Н. Сегеда. – К.: НПУ, 2011. – 273 с.
13. Тоцька Л.О. Педагогічні принципи розвитку виконавської майстерності культури магістрантів-вокалістів / Л.О. Тоцька. // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16-17.10.2014 р. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – С. 422-431.
14. Философский энциклопедический словарь. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 815 с.
15. Хуторской А.В. Педагогическая инноватика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений / А.В. Хуторской. – М.: Издательский центр "Академия", 2008. – 256 с.
16. Чжан Цзінцзін Методика формування мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики в процесі вокального навчання: дис.... спец.13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання». –К.: Нац. Пед.. ун-т імені М.Драгоманова.- 206с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Abdullin Э.В. Metodologicheskiy analiz problem muzikalnoi pedahohyky v systeme vyssheho obrazovaniya: Uchebn. posobyе dlia prepodavatelei, aspyrantov, slushatelei FPK. – М.: Prometei MPHU, 1990. – 188 s.
2. Bekh I.D. Vykhovannia osobystosti: U 2 kn. – Kn. 1: Osobystisno oriientovanyi pidkhid: teoretyko-tekhnologichni zasady / I.D. Bekh. – К.: Lybid, 2003. – 280 s.
3. Vasylenko L. M. Teoriia i metodyka vokalnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva na hedonistychnykh zasadakh : avtoref. dys. ... d-ra. ped. nauk : spets. : 13.00.02 «Teoriia i metodyka navchannia muzyky» / L. M. Vasylenko. – Kyiv, 2014. – 43 s.
4. Zavalko K. V. Pedahohichna innovatyka v teorii ta praktytsi muzychnoi osvity : [monohrafiia] / K. V. Zavalko. – Cherkasy : Cherkaskyi TsNP, 2013. – 520 s.
5. Zahviazynskiy V. Y. Metodologiya y metody psykhologo-pedahohycheskoho yssledovaniya: ucheb. posob. dlia stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenyi / V. Zahviazynskiy, R. Atakhanov. – 2-e yzd., ster. – М.: Akademyia, 2005. – 208 s.
6. Kozyr A. V. Profesiina maisternist uchyteliv muzyky : teoriia i praktyka formuvannia v systemi bahatorivnevoi osvity : [monohrafiia] / A. V. Kozyr. – К.: Vyd-tvo NPU im. M. P. Drahomanova, 2008. – 380 s.
7. Kuznetsova A. H. Razvytye metodologyy systemnoho podkhoda v otechestvennoi pedahohyke: [monohrafiia] / A. H. Kuznetsova. – Khabarovsk: KhK YPPK PK, 2001. – 152 s.
8. Kulikova V.M. Khudozhnie myslennia muzykanta. Tradytzii ta innovatsii / V.M. Kulikova. Navch.-metod. posib. – К.: Kupriianova, 2007. – 132 s.
9. Ovcharenko N. A. Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti : teoriia ta metodolohiia : monohrafiia / Nataliia Anatoliivna Ovcharenko. – Kryvyi Rih : vyd. R. A. Kozlov, 2014. – 400 s.

10. Padalka H.M. Pedagogika mystetstva (Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin) / H. M. Padalka. – К.: Osvita Ukraina, 2008. – 274 s.
11. Pylychauskas A. Poznanye muzyky kak vospytatelnaia problema / A. Pylychauskas. – Vylnius, 1992. – 196 s.
12. Sehedo N. A. Profesiinyi rozvytok vykladacha muzychnoho mystetstva : istoriia, metodolohiia, teoriia : [monohrafiia] / A. N. Sehedo. – К. : NPU, 2011. – 273 s.
13. Totska L.O. Pedagogichni pryntsypy rozvytku vykonavskoi maisternosti kultury mahistrantiv-vokalistiv / L. O. Totska. // Profesiina mystetska osvita i khudozhnia kultura: vyklyky XXI: mater. Mizhnarod. nauk.-prakt. konf., 16-17.10.2014 r. – К.: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2014. – S. 422-431.
14. Fylosofskyi entsyklopedycheskyi slovar. – М.: Sov. entsyklopedyia, 1989. – 815 s.
15. Khutorskoi A.V. Pedagoghycheskaia ynnovatyka: ucheb. posobye dlia stud. vyssh. ucheb. Zavedenyi / A. V. Khutorskoi. – М.: Yzdatelskyi tsentr "Akademyia", 2008. – 256 s.
16. Chzhan Tszintszin Metodyka formuvannia mystetskoi refleksii maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi vokalnoho navchannia: dys... spets.13.00.02 – «Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia». –К.: Nats. Ped. un-t imeni M.Drahomanova.- 206s.

Проворова Е. М., Цзинцизи Чжан. Обоснование и реализация модели методической подготовки будущего учителя музыки в аспекте художественной рефлексии

В статье охарактеризованы цель, подходы, принципы, блоки, а также представлена практическая реализация модели методической подготовки будущего учителя музыки в аспекте художественной рефлексии. Предложенная модель охватывает нормативно-целевой, теоретико-методологический, процессуально-содержательный, аналитико-результативный блоки, тесно взаимосвязанные целями и задачами методической подготовленности будущего учителя музыки. Определены научные подходы, заглавнодидактические и специфические принципы, функции, педагогические условия, этапы реализации модели методической подготовки будущего учителя музыки. Проверку модели методической подготовки представлено на примере реализации методики формирования художественной рефлексии у будущих учителей музыки.

Ключевые слова: модель, методическая подготовка, будущий учитель музыки, общие дидактические принципы, специфические принципы, функции, педагогические условия, художественная рефлексия.

Provorova E. M., Tszintszyn Zhang. Background And Implementation Model Methodical Preparation Of Future Music Teachers In The Aspect Of Artistic Reflections

There are described and presented the purpose, approaches, principles, blocks of practical implementation of methodical preparation model of future music teacher in terms of artistic reflection. The proposed model includes regulatory, theoretical and methodological, procedural contents, analytical and effective blocks that are closely interrelated with goals and objectives according to the methodological training of future teachers of music. There are outlined scientific approaches, general didactic and specific principles, functions, pedagogical conditions, stages of methodical preparation model of future teachers of music.

The test of methodological training model within the article is presented on the example of implementation of artistic reflection formation of future music teachers methodic.

Key words: model, methodical preparation, future music teacher, general didactic principles, specific principles, functions, pedagogical conditions, artistic reflection.